

*ЗНАЧЕННЯ ЛІСУ
В ЖИТТІ
ЛЮДИНИ*

Ліс відіграє в житті людини і людства потрібну роль.

З одного боку, ліс, будучи однією з головних складових частин навколишнього середовища людини, у великій мірі впливає на клімат, наявність чистої води, чистого повітря, захищає сільськогосподарські землі, забезпечує місця для комфортного проживання та відпочинку людей, зберігає різноманітність живої природи (середообразуюча, чи екологічна роль лісу).

З іншого боку, ліс - джерело безлічі матеріальних ресурсів, без яких людство поки не може обійтися і навряд чи зможе обійтися в майбутньому - деревини для будівництва, виробництва паперу та меблів, дров, харчових і лікарських рослин та інших (економічна, або ресурсна роль лісу).

З третього боку, ліс - частина тієї культурно-історичного середовища, під впливом якої формуються культура і звичаї цілих народів, джерело роботи, незалежності та матеріального благополуччя значної частини населення, особливо тих, хто проживає в лісових селах і селищах (соціальна роль лісу).

Для людства в цілому однаково важливі всі три ролі лісу - **екологічна, економічна і соціальна**, але для кожної конкретної людини, залежно від того, де він живе і чим він займається, та чи інша роль лісу може грати більше чи менше значення. Як правило, чим менше лісу в тій чи іншій місцевості - тим більше помітне його середообразующая роль, тим вище цінується роль лісу в збереженні річок і струмків, захист прилеглих сільськогосподарських земель від осушення та ерозії, благотворний вплив на повітря, забезпеченні місць для відпочинку. Чим більше лісу в тій чи іншій місцевості - тим, навпаки, менше помічається його середообразующая роль, але тим більше значення має ліс як джерело роботи, економічного благополуччя, будівельних матеріалів, дров, грибів, ягід та інших матеріальних ресурсів. Однак, для кожної людини, де б він не жив і чим би він не займався, в тій чи іншій мірі важливі і середообразующая, і ресурсна, і соціальна роль лісу.

Різні ролі лісу тісно перетинаються один з одним, не завжди можна однозначно провести межу між ними, і самі їх назви досить умовні.

Наприклад:

- ✓ захисні ліси в сільськогосподарських районах грають насамперед середообразующу роль - і економічне значення цих лісів для сільського господарства дуже велике. При заготівлі деревини для промислових потреб одночасно і використовуються ресурси лісу (економічна роль), і створюються робочі місця і джерела доходів місцевого населення (соціальна роль). Прикладів того, як різні ролі лісу перетинаються один з одним, можна навести безліч - але це анітрохи не применшує ні одну з них.

Средообразующая, або екологічна роль лісу. Ліс в чому визначає якість навколишнього середовища і те, наскільки це докільля підходить для зручного і здорового існування людини. Загальновідома роль лісу як "зелених легенів планети": ліс поглинає і зв'язує з атмосфери вуглекислий газ, накопичує вуглець у складі органічної речовини живих рослин, їх залишків і ґрунту, а назад виділяє кисень, необхідний всім живим істотам для дихання. Одночасно з цим ліс вельми ефективно очищає повітря від пилу та інших шкідливих домішок - вони легко осідають на поверхні листя і хвої і змиваються на землю дощами. Ліс, випаровуючи великі кількості води, підтримує підвищену вологість повітря, захищаючи від осушення не тільки себе, але і прилеглі території.

Не менш відома роль лісу в збереженні чистої прісної води - головного природного ресурсу ХІХ століття, нестача якого все більше відчувається в самих різних частинах Землі, в тому числі в багатьох регіонах Росії. Ліс відіграє велику роль у глобальному розподілі опадів: випаровується деревами волога повертається в атмосферне круговорот, чим створюються умови для її більш далекого переносу від океанів і морів углиб континентів. Сучасні дослідження показують, що якби не було лісів, то віддалені від морів і океанів території були б значно більш посушливими або навіть пустельними, мало придатними для життя людей і для розвитку сільського господарства. Ліс ефективно затримує танення снігу навесні і стік води після сильних злив, тим самим "згладжуючи" підйом води в річках, запобігаючи руйнівні повені і пересихання річок і струмків в посуху. Ліс надійно захищає береги річок і струмків від ерозії, тим самим запобігаючи забруднення водойм частинками ґрунту.

Image by Pro-Net BBS
415-895-6159 Data

Autumn Countryside - Kentucky

Custom Image Processing Available

З лісами пов'язане існування основної частки біологічного розмаїття Землі - різноманіття існуючих на нашій планеті живих організмів і екосистем. Ліси є головною середовищем проживання приблизно для трьох чвертей всіх видів рослин, тварин і грибів, що існують на нашій планеті, і більшість цих видів без лісу існувати просто не може. Збереження різноманітності лісів Землі, і в першу чергу - диких лісів, досі живуть за законами дикої природи при мінімальному втручанні людини, має ключове значення для збереження всього розмаїття життя.

У міру розвитку людської цивілізації, збільшення чисельності населення, вимог до якості навколишнього середовища, потреб у чистій воді, повітрі і тому подібних благах, що даються лісом, середообразующее значення лісу в житті людства зростає. А найголовніше - на зміну простого усвідомлення цієї ролі поступово, хоча і дуже повільно, приходить готовність робити для того, щоб роль лісу в збереженні сприятливого навколишнього середовища ніколи не вичерпалася.

Економічна, або ресурсна роль лісу.

Ліс здавна є джерелом безлічі різноманітних матеріальних цінностей і продуктів, без яких людство обійтися не може і навряд чи зможе в найближчому майбутньому, і основою існування цілої галузі промисловості (яка так і називається - лісова промисловість). Ліс є джерелом деревини і продуктів її переробки (будівельних матеріалів, меблів, паперу, різних видів деревного палива та інших), численних харчових і лікарських ресурсів, і багатьох інших матеріальних цінностей. Основним матеріальним ресурсом лісу, використовуваним людьми, в більшості країн і регіонів світу є деревина, а проте, нерідко основою існування цілих сіл і селищ є використання інших ресурсів лісу - грибів, ягід і т.д.

Соціальна роль лісу.

Ліс є невід'ємним елементом тієї природного середовища, під впливом якої історично формуються культура і самосвідомість народів, що населяють лісові території. У казках, легендах, переказах народу будь лісової країни саме видне місце відводиться якщо не лісі як такому, то, принаймні, його мешканцям, реальним і вигаданим. В історії лісових народів важко знайти хоч якийсь вид діяльності, який не був би тим чи іншим чином пов'язаний з лісом - або з безпосереднім використанням лісу і його ресурсів, або з постійною конкуренцією з лісом за землю. Багато в чому це зумовило традиційно подвійне ставлення лісових народів до лісу: з одного боку, як до захисника, джерела різноманітних благ, а з іншого боку - як до головного конкурента за землю, символу дикості і запустіння. Це подвійне ставлення до лісу місцями можна помітити у людей і в наш час, коли ліс майже начисто втратив здатність конкурувати за землю з людиною, озброєним сучасною технікою і вогнем.

Незважаючи на таку "історичну пам'ять", для більшості людей ліс є одним з улюблених місць відпочинку - особливо в поєднанні з водоймами і мінімальною інфраструктурою. Це особливо цінно в регіонах з високою щільністю населення і в околицях великих міст - саме завдяки лісі багато людей все ще мають можливість хоча б іноді вирватися з "кам'яних джунглів" і побачити своїми очима, як виглядає жива природа.

Ліс є одним із захисників свободи і незалежності народу. Історично ліс нерідко ставав останнім притулком тих, хто боровся за свою свободу або намагався уникнути якого б то не було пригнічення або утиски - з боку держави, поміщиків або іноземних завойовників. У наш час ця роль лісу проявляється все рідше і рідше (хоча і зараз ліс нерідко стає останнім притулком відлюдників, що не знаходять собі місця в сучасному суспільстві). Однак, зберігається роль лісу як одного з джерел економічної самостійності громадян. Різноманітні ресурси лісу (не тільки деревина, а й гриби, ягоди, лікарські рослини, береста та інші матеріали для дрібних виробів) забезпечують роботою, доходами і почасти їжею значну частину жителів лісових сіл і селищ. Це дозволяє людям навіть в умовах криз і катастрофічних змін не ставати утриманцями держави, а самостійно забезпечувати себе хоча б необхідним мінімумом умов для гідного життя. У країнах з розвиненою індивідуальною (сімейною, або фермерською) приватною власністю на ліси доходи від лісових володінь сприяють формуванню шару економічно самостійних, благополучних і незалежних громадян-власників. У країнах з перевагою суспільної власності на ліси аналогічну роль може виконувати оренда лісів - зрозуміло, за наявності розумного і справедливого лісового законодавства. Благополучні й незалежні громадяни, у свою чергу, є головним оплотом будь-якого розвиненого і успішної держави - оскільки саме вони в першу чергу зацікавлені в грамотних законах та ефективно працюючих чиновниках.

Бережімо ліси

